

Helsinki maina publisko ēdināšanu – uz pusi samazinās gaļas un piena iepirkumu skolās, slimnīcās un bērnudārzos

Avoti: Somijas informācijas vietnes un Neapedzemeslodi.lv

Lai veicinātu veselīgākus uztura paradumus iedzīvotāju vidū un mazinātu negatīvo ietekmi uz klimatu, Helsinku pilsētas dome pieņēmusi lēmumu līdz 2030. gadam par 50% samazināt gaļas un piena produktu iepirkumu pilsētas publiskajā ēdināšanā. Lēmums paredz šos produktus aizstāt ar pilnvērtīgām augu izcelsmes alternatīvām skolās, bērnudārzos, slimnīcās un citās pašvaldības iestādēs.

Lēmums ir daļa no plašākas pārejas uz ilgtspējīgāku un veselīgāku uzturu Somijā. Valsts jaunākās [uztura vadlīnijas](#), kas publicētas 2024. gadā, iesaka būtiski palielināt augu izcelsmes produktu īpatsvaru ikdienas ēdienkartē, un tādēļ tiek uzskatītas par vienām no klimatom labvēlīgākajām pasaulē.

Par šo priekšlikumu nobalsoja 57 no 80 deputātiem, nodrošinot plašu atbalstu no dažādām politiskajām partijām. Tas ir jau otrais šāda veida lēmums Helsinkos – 2019. gadā pilsēta apņēma līdz 2025. gadam uz pusi samazināt gaļas un piena produktu patēriņu pašvaldības ēdināšanā.

Šīs politikas izmaiņas jau ietekmē patērētāju paradumus. Somijā pēdējā gada laikā tofu patēriņš pieaudzis par aptuveni 20%, pieaug arī citu augu proteīnu, augu piena un konservētu pākšaugu pārdošanas apjomi. Vienlaikus valstī samazinās piena un gaļas patēriņš kopumā.

Somijas mazumtirdzniecībā šobrīd pieejams viens no plašākajiem augu izcelsmes produktu klāstiem Eiropā – no augu proteīniem un gaļas alternatīvām līdz augu jogurtiem. Lielākā Somijas mazumtirdzniecības grupa *S Group*, kas pārvalda plašāko tirgus daļu caur zīmoliem *S- market*, *Prisma*, *Sale* un *Alepa*, vairākus gadus piedalījies arī Somijas *Veganuary* jeb *Vegaanihaaste* kampaņā, ar kuru augu valsts uzturs sasniedz vairāk nekā miljonu cilvēku valstī, kurā dzīvo nepilni seši miljoni iedzīvotāju.

Līdzīgi piemēri Ziemeļvalstīs jau iepriekš ietekmējuši politiskās diskusijas reģionā. Piemēram, 2023. gadā Oslo pašvaldība nolēma pārtraukt gaļas pasniegšanu pilsētas bērnudārzos, kas kļuva par nozīmīgu paraugu debatēs par ilgtspējīgāku publisko ēdināšanu.

Dabai draudzīgas ēšanas izaicinājuma “[Neapēd zemeslodi](#)” vadītāja Žanete Felsa uzsver: “Ziemeļvalstīs un arī citās Eiropas Savienības valstīs arvien vairāk pašvaldību pārskata savas ēdināšanas politikas un palielina augu izcelsmes ēdienu piedāvājumu. Tā ir iespēja gan uzlabot sabiedrības veselību, gan samazināt pārtikas sistēmas ietekmi uz vidi. Šie piemēri var kalpot par skaidru paraugu un iedvesmu arī Latvijas pašvaldībām.”

Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijām veselīgas pārtikas politikas ieviešana skolās un citās publiskās ēdināšanas vietās ir būtisks instruments, lai kopumā veicinātu veselīgākus pārtikas izvēles paradumus iedzīvotāju vidū. Latvijas iedzīvotāji patērē vidēji 43 kg sarkanās gaļas gadā, kas ir [2-3 reizes vairāk](#) nekā [iesaka uztura zinātnieki](#). [Zinātniskie pētījumi](#) rāda, ka cilvēkiem, kas izslēdz vai būtiski samazina gaļas patēriņu, ir zemāks mirstības līmenis no išēmiskās sirds slimības, zemāks holesterīna līmenis asinīs, labāks asinsspiediens un zemāks 2. tipa diabēta risks, kā arī mazāks prostatas un resnās zarnas vēža risks (vienas no biežākajām vēža formām).

Papildus avoti:

<https://www.greenqueen.com.hk/helsinki-puloet-parempaa-meat-dairy-plant-based-food-policy-2030/>

<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/a2523cc1-71cd-4090-8bb7-15c64d3b7134/content>